

STANOVISKO

č. 5/2004 ze dne 26. května 2004

K problematice změny rozsahu povolení obchodníka s cennými papíry

I. Úvod

Jedním z častých témat dotazů, se kterými se v souvislosti s přijetím zákona 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, obrací účastníci kapitálového trhu na Komisi, je problematika změny rozsahu povolení obchodníka s cennými papíry ve spojení s úpravou změny předmětu podnikání v § 18 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Komise proto považuje za vhodné vyjádřit se k této otázce obecně formou uveřejnění tohoto stanoviska.

II. Změna povolení

Postup při změně rozsahu povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry upravuje § 144 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Dle odstavce 2 tohoto ustanovení platí, že Komise je v případech uvedených v odstavci 1 (závažné porušení zákona či závažné nebo opakované nedodržování předpokladů pro udělení povolení) oprávněna změnit rozsah uděleného povolení. Dále toto ustanovení opravňuje Komisi změnit povolení na žádost. **Toto ustanovení tedy stanoví podmínky jak pro změnu povolení dle odstavce 1, tak pro jakoukoli změnu povolení prováděnou na žádost obchodníka s cennými papíry, tedy i pro rozšíření povolení.**

Zákon vychází z toho, že v případě změny povolení vydá Komise **nové rozhodnutí, kterým zruší dosavadní povolení a ve kterém uvede nový rozsah povolených činností.** Zákon tak zajišťuje, že bude vždy existovat pouze jediný dokument shrnující celý rozsah činností, k jejichž výkonu obchodník s cennými papíry získal povolení, a zároveň eliminuje nebezpečí, že by se obchodník s cennými papíry ocitl, byť na krátkou přechodnou dobu, bez povolení, k čemuž by mohlo dojít tehdy, kdy by bylo zvláštním výrokem zrušeno dosavadní povolení a účinky nového povolení by z jakéhokoli důvodu nenastaly.

III. Změna předmětu podnikání

Při změně rozsahu povolení vyvolává jisté pochybnosti § 18 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Ten upravuje změnu předmětu podnikání obchodníka s cennými papíry, přičemž pro ni stanoví stejné právní následky jako pro případ jeho likvidace. Dle tohoto ustanovení nesmí ode dne změny předmětu podnikání obchodník s cennými papíry poskytovat investiční služby, může pouze vydat zákaznický majetek a vypořádávat závazky z již poskytnutých investičních služeb. Změnu předmětu podnikání pak toto ustanovení spojuje se zánikem povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry. Vznikají nejasnosti, jaké důsledky má změna předmětu podnikání reflektující změnu uděleného povolení, kdy obchodník

Stanovisko Komise pro cenné papíry č. STAN/5/2004 ze dne 26. 5. 2004

s cennými papíry zůstává nedále obchodníkem s cennými papíry a toliko nově vydané povolení (viz výklad v bodu I výše) mění rozsah investičních služeb resp. též investičních nástrojů, ke kterým je oprávněn investiční služby vykonávat.

V této souvislosti je nutné poukázat na § 6 odst. 5 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, dle kterého předmětem podnikání obchodníka s cennými papíry, který není bankou, mohou být pouze činnosti uvedené v povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry. Uvedené ustanovení však nelze chápat tak, že by přímo zakazovalo obchodníkovi s cennými papíry změnit předmět podnikání (tj. rozsah investičních služeb příp. též investičních nástrojů, ke kterým je oprávněn investiční služby vykonávat), je spíš pouze předpokladem pro možnost poskytovat investiční služby dle uděleného povolení. Proto je situace, kdy obchodník s cennými papíry změni předmět podnikání v rozporu s § 6 odst. 5 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, tedy si stanoví jako předmět podnikání činnost, kterou nemá uvedenou v povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry, neslučitelná s dalším trváním povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry.

Nový zákon o podnikání na kapitálovém trhu, na rozdíl od předchozí právní úpravy, neupravuje odnětí povolení na žádost (srov. § 48 odst. 1 písm. d) zákona o cenných papírech účinného do 1. 5. 2004), přičemž nově umožňuje obchodníkovi s cennými papíry dosáhnout stejného výsledku právě formou změny předmětu podnikání, aniž by se vyžadovalo jakékoli rozhodnutí Komise (ve správním řízení). Tomu odpovídá i systematické zařazení ustanovení § 18 v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu do dílu, který upravuje situace, kdy daná osoba v důsledku statutárních změn přestává působit jako obchodník s cennými papíry (zrušení, přeměna, převod podniku obchodníka s cennými papíry atd.).

Ustanovení § 18 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu je proto nutné vykládat právě v souvislosti s § 6 odst. 5 a § 144 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu tak, že **se vztahuje pouze na změny předmětu podnikání, které jsou v rozporu se zásadou výlučnosti předmětu povolání obchodníka s cennými papíry a nutně tak znamenají nemožnost dalšího pokračování v činnosti obchodníka s cennými papíry.** Pokud tedy dojde ke změně rozsahu povolení dle § 144 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu a následně i k odpovídající změně předmětu podnikání (a to jak rozšíření, tak zúžení), která bude odrážet změněný rozsah povolení, ustanovení § 18 se neuplatní. Stejně tak se neuplatní ani v případech, kdy dojde k zúžení předmětu podnikání ještě před zúžením rozsahu povolení, protože ani v takovém případě nelze shledat rozpor s § 6 odst. 5 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Opačný výklad by vedl k absurdnímu závěru, dle kterého by sice zákon umožňoval obchodníkovi s cennými papíry požádat o změnu obsahu uděleného povolení, zákon by upravoval postup Komise v těchto případech, ovšem tato změna by fakticky nemohla být promítnuta do předmětu podnikání obchodníka, protože každá jeho změna by vedla k zániku právě i nového (změněného) povolení.

IV. K dalším důsledkům změny předmětu podnikání

Komise považuje za potřebné upozornit, že státní dozor trvá i poté, co obchodník s cennými papíry ztratil povolení k poskytování investičních služeb, neboť podle § 18 odst. 2 se považuje za obchodníka s cennými papíry až do vypořádání závazků vůči zákazníkům. Právě za účelem ověření, zda dochází k řádnému vypořádání závazků, je Komise oprávněna vykonat státní kontrolu takovéto osoby, vyžadovat informace podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o komisi apod.

Do vypořádání závazků také trvá specialita podnikání obchodníka s cennými papíry, resp. její rub – zákaz výkonu jiné činnosti. Podle § 18 odst. 2 „může“ osoba, která změnila předmět podnikání, „pouze“ vydat zákaznická majetek a vypořádávat své pohledávky a závazky vyplývající z poskytnutých investičních služeb“ – *a contrario* není oprávněna vykonávat žádnou jinou činnost.

Kontaktní osoba:

JUDr. Vlastimil Pihera, tel.: 221 096 233, e-mail: vlastimil.pihera@sec.cz